

Oponentský posudek dizertační práce Tomáše Habermanna Cesta od podpory sionismu k antisionismu (1947-1957)

Magistr Tomáš Habermann si vytkl za cíl zhodnotit proměny vztahů Komunistické strany Československa a jím řízeného režimu k sionismu mezi lety 1947 a 1957.

Autor práce vychází zejména u archivních fondů v České republice a z odborné literatury. Lze zhodnotit, že vyčerpал většinu dostupných archivních i publikovaných zdrojů, snad s výjimkou studií pracovníků Vojenského historického ústavu Praha, zaměřených na oblast vojenské pomoci Státu Izrael (Jiří Rajlich – Na nebi hrdého Albionu, díl 6; Ivo Pejčoch, Výcvik příslušníků Brigády Hagana v Československu, HaV 2011, č. 2; Ivo Pejčoch, Z Británie do Hagany, HaV 2013, č. 2 s. 77–90 nebo Ivo Pejčoch, Politické procesy s Šimonem Ornsteinem a Mordechajem Orenem – antisemitské tendence v komunistickém Československu. Tereziánské listy 39, Terezín 2011. s. 142–155). Celkově však lze přístup autora ke studiu pramenů hodnotit rozhodně pozitivně.

Tomáš Habermann v úvodní kapitole rozebírá pojmy antisemitismus, sionismu s antisionismu, potom se věnuje rozložení mocenských sil na Blízkém východě v období po ukončení druhé světové války a vztahu československého státu k mandátnímu území Palestina před rokem 1947. Poukazuje mimo jiné na návštěvu T. G. Masaryka v Palestině i aktivity jeho syna Jana ve prospěch Židů.

V následujícím textu Tomáš Habermann objasňuje zákulisí plánu na rozdělení Palestiny a vzniku Státu Izrael i roli, jíž v diplomatické rovině sehráli českoslovenští zástupci.

Samostatná kapitola představuje jednání o uznání Státu Izrael a dohodách o zbrojních dodávkách jeho vznikající armádě, postavené na základě polovojenské milice Hagana. Zde je třeba upozornit na drobné nepřesnosti, například tank s označením LT vz. 10, o němž autor píše, vůbec neexistoval, podobně samopaly ZB 383 nepatřily k hlavním zbrojním komoditám, dodávaným izraelskému vojsku. Na kapitolu navazuje text Zbraně a vojáci pro Izrael, zaměřený na shrnutí podstaty zbrojních dodávek i vojenského výcviku dobrovolníků na československém území. Vzhledem k obsáhlosti tématu se autor věnuje především hlavním tendencím v oblasti vojenské pomoci.

Podstatná část práce Tomáše Habermanna se věnuje změně postoje československých komunistů, v intencích politiky Moskvy, k židovskému státu i celé oblasti Blízkého východu. To vše se promítlo i do vztahu státu k židovským a sionistickým organizacím a dostoupilo až do roviny politických procesů padesátých let. Autor se věnuje antisemitským tendencím procesu se Slánským, podrobně popisuje procesy s Mordechajem Orenem a Šimonem Ornsteinem i další zpolitizované kauzy se sionistickým pozadím.

Disertační práce splnila cíle ve všech bodech, které si autor vytyčil, ve svých kapitolách přichází s dosud nepublikovanými informacemi, zejména z oblasti vnitřní i zahraniční politiky komunistického Československa, stejně tak z oblasti ideologických posunů východního bloku i politických procesů padesátých let. Téma je vzhledem k dlouhé historii blízkých vztahů a soužití českého a židovského národa stále aktuální. Rukopis dizertační práce je z tohoto pohledu přínosem.

Předložená disertační práce podle mého názoru splňuje podmínky schvalovacího řízení. Práci magistra Tomáše Habermanna tedy doporučuji k obhajobě.

PhDr. Ivo Pejčoch, Ph.D., Vojenský historický ústav Praha